basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NASIONALE SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN

REKENINGKUNDE V1

MODEL JUNIE 2019

GRAAD 11

NASIENRIGLYNE

PUNTE: 150

NASIENBEGINSELS:

1. Strafpunte vir vreemde items is slegs van toepassing indien 'n kandidaat nie punte op 'n ander plek in die vraag vir daardie item verloor het nie (geen vreemde-item-strafpunte vir misplaaste items nie). Geen dubbelpenalisering toegepas nie.
2. Strafpunte vir plasing of swak aanbieding (bv. besonderhede) is slegs van toepassing indien die kandidaat punte vir die bedrae vir daardie item verdien het.
3. Volpunte vir korrekte antwoord. Indien die antwoord verkeerd is, sien die bewerkings na wat gegee is.
4. Indien 'n vooraansuiweringsyfer as 'n finale syfer getoon word, ken die bewerkingspunt toe vir daardie syfer (nie die metodepunt vir die antwoord nie). Let wel: As syfers aangedui in memo vir komponente of bewerkings, dra dit nie die metodepunt vir die finale antwoord ook nie.
5. Tensy anders aangedui, moet die positiewe of negatiewe effek van enige syfer in ag geneem word om die punt toe te ken. As geen + of – teken of hakie gegee is nie, aanvaar dat die syfer positief is.
6. Waar aangedui, ken deelpunte toe om tussen die gehalte van kandidate se antwoorde te onderskei.
7. Waar strafpunte toegepas word, kan die punte vir daardie afdeling van die vraag nie 'n finale negatiewe syfer wees nie.
8. Waar metodepunte vir die bewerking toegeken word, moet die nasiener die redelikheid van die antwoord ondersoek en ten minste een deel moet reg voor die punt toegeken word.
9. Bewerking beteken kontroleer bewerking. Een deel korrek beteken bewerking en een deel korrek. Let wel: kontroleer bewerking moet +, -, x, ÷, wees of per memo.
10. By berekeninge moenie punte toeken as die teller en noemer omgeruil is nie – dit is ook van toepassing op verhoudings.
11. Wanneer metodepunte toegeken word, maak seker dat kandidate nie volpunte kry vir enige item wat foutief is nie, ten minste gedeeltelik. Dui aan met 'n ☒.
12. Wees bedag daarop dat kandidate geldige alternatiewe buite die memorandum verskaf.
13. Kodes: f = vreemde item; p = plasing/aanbieding.

Hierdie nasienriglyne bestaan uit 9 bladsye.

VRAAG 1: ONTLEDING VAN TRANSAKSIES (15 punte; 10 minute)

1.1 REKENINGKUNDIGE VERGELYKING MET GEBRUIK VAN DEURLOPENDE VOORRAADSTELSEL

	Bates	**Eienaarsbelang**	**Laste**
Bv.	**- 333**	**- 333**	**0**
1.1	– 460 ✓	– 460 ✓	0
1.2	– 950✓	0	– 950✓
1.3	0	– 3 600✓✓	+ 3 600 ☑
1.4	± 765 ✓✓	0	0
1.5	+ 1 500 ✓	+ 1 500 ✓	0
	–1 000 ✓✓	–1 000 ✓☑	

TOTALE PUNTE
15

VRAAG 2: FINANSIËLE STAAT (55 punte; 45 minute)

2.1 VASTEBATENOTA

	Berekeninge	Antwoord
A	1 500 000 – 960 000 **(2)**	540 000 ✓✓
B	245 000 x 20/100 = 49 000 ✓ 140 000 x 20/100 x 6/12 = 14 000✓✓ **(4)**	63 000 ☑ bewerking een deel korrek
C	(470 000 – 380 000) 90 000 ✓ – (36 000 ✓+ 6 750 ✓✓) 90 000 x 10/100 x 9/12 (for 6 750) 42 750 drie punte **(5)**	47 250 ☑ bewerking een deel korrek

11

2.2 JACK EN JILL HANDELAARS			
INKOMSTESTAAT VIR DIE JAAR GEËINDIG 28 FEBRUARIE 2019			
Verkope			**1 584 300**
Koste van verkope (**780 000** + 27 625)		✓✓	(807 625)
BRUTO WINS	kyk bewerking **3**	☑	776 675
BEDRYFSINKOMSTE	kyk bewerking	☑	175 372
Korting ontvang			**2 750**
Huur-inkomste (**175 168** – 26 656✓✓)		*☑	148 512
Oninbare skuld ingevorder (12 540 + 3 820✓)		✓	16 360
Wins met verkoop van bate (55 000 ✓– 47 250☑ sien 2.2.1(e)		☑	7 750
BRUTO BEDRYFSINKOMSTE	**10**	☑	952 047
BEDRYFSUITGAWES	kyk bewerking	☑	(618 995)
Water en elektrisiteit			**96 200**
Salarisse en lone			**182 550**
Bankkoste			**13 675**
Advertensies (55 020 + 5 460✓✓)		✓	60 480
Versekering (44 500 – 2 450✓✓)		*☑	42 050
Korting toegestaan (8 675 – 210✓)		*☑	8 465
Verpakkingsmateriaal (19 600 – 1 330✓✓)		✓	18 270
Oninbare skuld (**5 750** + 990✓✓)		☑	6 740
Diverse uitgawes (68 760 + 4 450✓)		✓✓	73 210
Waardevermindering (**44 750 +** 63 000 ☑ see 2.1.b		☑	107 750
Handelsvoorraadtekort sien koste van verkope (267 900✓– 27 625 ☑– 232 000✓)		*☑	8 275
Verlies met diefstal	sien verpakkingsmateriaal	☑	1 330
BEDRYFSWINS	kyk bewerking **26**	☑	333 052
Rente-inkomste	balanseerbedrag	☑☑	18 848
WINS VOOR RENTE-UITGAWE	NW + Re- ink	☑	351 900
Rente-uitgawe (314 100 + 39 000 – 333 200)		✓*☑	(19 900)
NETTO WINS	*☑ een deel korrek **5**		**332 000**

44

TOTALE PUNTE
55

VRAAG 3: VENNOOTSKAPPE (50 punte; 40 minute)

3.1 PL HANDELAARS: NOTAS TOT DIE BALANSSTAAT

3.1.1 HANDELS EN ANDER ONTVANGBARES

Handelsdebiteure 137 300 + 700 ✓	138 000 ☑
Voorsiening vir oninbare skuld 4% van handelsdebiteure	(5 520) ☑
Netto handelsdebiteure	132 480
Opgelope inkomste	9 760✓
	142 240☑

5

3.1.2 PRIVAAT REKENINGE

	PULE	LEHLOO
*		
Salaris 96 000✓ + 42 000✓	138 000 ☑ een deel korrek	**96 000**
Rente op kapitaal 17 500✓ + 31 500 ✓ **OF** 42 000 een punt + 7 000 een punt	49 000 ☑ een deel korrek	**22 500**
Bonus (138 000 x 50%)	69 000 ☑☑ sien salarisse	**0**
Primêre verdeling	256 000 ☑	**118 500**
Finale verdeling	21 000 ✓✓	**10 500**
Netto wins vir die jaar	277 000 ☑	**129 000**
Onttrekkings (65 350 + 14 650)	(80 000) ✓☑ een deel korrek	**(95 600)**
	197 000	**33 400**
Saldo aan die begin	**25 600**	(83 400) ✓
Saldo aan die einde	**222 600**	(50 000) ✓

16

PULE: (350 000 x 12%) + (100 000 x 12% x 7/12) = 49 000
42 000 7 000

OF

(350 000 x 12% x ½ x 5/12) + (450 000 x 12% x 7/12) = 49 000
17 500 31 500

* Netto wins kan ook soos hierbo getoon word.

3.2 BALANSSTAAT VAN PL HANDELAARS OP 30 JUNIE 2019

	BATES		
	NIE BEDRYFSBATES TB - TL	1 227 520	☑
	Vaste bates balanserende bedrag	1 052 520	☑
6	Finansiële bates (Vaste deposito) 300 000✓ – 125 000 ✓	175 000	☑*
	BEDRYFSBATES BL x 1,8	553 680	☑☑
	Voorraad balanseerbedrag	282 480	☑
	Handels-en-ander-ontvangbares sien nota 3.1.2	142 240	☑
	Kontant en kontantekwivalente (3 960 + 125 000✓)	128 960	✓
6	**TOTALE BATES** EB + L	1 781 200	☑
	EKWITEIT EN LASTE		
	EIENAARSBELANG	773 600	☑
	Kapitaal	**600 000**	
3	**Privaat rekeninge** (223 600 – 50 000)	173 600	✓☑*
	NIEBEDRYFSLASTE	700 000	
2	Lening: Zen Bank (785 000 – 85 000)	700 000	✓✓
	BEDRYFSLASTE	307 600	☑*
	Handels-en-ander-betaalbares **178 000** + 8 750✓ + 1 550✓	188 300	☑*
	Oortrokke bank (19 650 + 14 650)	34 300	✓☑*
	Huidige deel van lening sien lening	85 000	✓
8	**TOTALE EKWITEIT EN LASTE**	1 781 200	☑*

*een deel korrek

25

3.3 **Vennoot P Pule is van voorneme om die vennootskap met vennoot L Lehloo te ontbind. Gee TWEE redes (met syfers) waarom hy so voel.**

Rede ✓✓ **Bedrag** ✓✓

Enige TWEE

- Pule se kapitaalbydrae is 3 keer meer as Lehloo (450 000 → 150 000) s'n.
- Die privaat rekening van Lehloo het 'n negatiewe saldo van R83 400 aan die begin van die jaar en R50 500 aan die einde van die jaar gehad.
- Pule het sy kapitaalbydrae vermeerder terwyl Lehloo R50 000 van sy kapitaal onttrek het.
- Dit wil ook voorkom dat Pule meer werk doen as Lehloo want sy salaris is hoër.

4

TOTALE PUNTE
50

VRAAG 4: ONTLEDING EN VERTOLKING (30 punte; 25 minute)

4.1 BEREKENING VAN FINANSIËLE AANWYSERS VIR 2019

Bereken die vuurproefverhouding vir 2019:

64 000 ✓ + 11 000 ✓ : 84 000✓

OF 171 000 – 96 000 : 84 000

= 0.9 : 1 ☑ bewerking, een deel korrek, moet x:1 wees

4

Bereken die skuld-ekwiteit-verhouding vir 2019:

240 000✓ : 800 000 + 58 000✓

0,3 : 1☑ bewerking, een deel korrek, moet x:1 wees

3

Bereken die % opbrengs op gemiddelde ekwiteit deur die vennootskap verdien vir 2019:

$$\frac{278\ 000\ ✓}{✓½\ (858\ 000✓ +\ 1\ 210\ 000✓)} \times \frac{100}{1}$$

1 034 000 3 punte

= 27 % ☑ bewerking, een deel korrek

5

4.2

Verduidelik of die vennote oor die likiditeit van die besigheid vir 2019 bekommerd moet wees of nie. Haal TWEE finansiële aanwysers aan.

Kommentaar ✓ Haal korrekte aanwysers aan ✓ ✓ Syfers ✓ ✓

Die vennote moenie bekommerd wees nie want die besigheid is likied/ sal nie probleem hê om korttermynskuld te betaal nie. ✓

OF

Die likiditeitsverhoudings is baie meer doeltreffend in 2019 want dit was te hoog in 2018 (bedryfsbates verdien geen opbrengs nie)

Bedryfsbates verminder van 3,1 : 1 in 2018 na 2,2 : 1 in 2019
Vuurproefverhouding verminder van 2,1 : 1 in 2018 na 0,9 ; 1 in 2019

5

4.3

Verduidelik of dit 'n goeie idee is of nie. Haal EEN finansiële aanwyser aan.

Kommentaar ✓✓ Haal korrekte aanwysers aan ✓ Syfers ✓

Die vennootskap is laag gerat. Hulle gebruik nie baie lenings nie. Skuld-ekwiteit-verhouding vermeerder van 0.1 : 1 in 2018 na 0.3 : 1 in 2019.

OF

Indien hul R300 000 leen, sal die skuld-ekwiteit-verhouding vermeerder tot 0,6 : 1 wat die risiko verhoog omdat daar hoë rente betaal sal moet word asook hoë terugbetalingsverpligtings.

.

Indien hul nie die lening verhoog nie, noem TWEE ander moontlikhede wat hul kan oorweeg.

Twee geldige voorstelle ✓ ✓

- Vermeerder hul kapitaalbydrae.
- Kry nog 'n vennoot.
- Gebruik die vaste deposito.

5

4.4

Vergelyk die % opbrengs wat deur die twee vennote verdien word. Verduidelik of Mouse hieroor bekommerd moet wees of nie.

Verduideliking ✓ ✓ Syfers ✓ ✓

Mouse moet bekommerd wees want sy % opbrengs op ekwiteit het gedaal van 29% in 2018 na 22% in 2019 terwyl Duck se % opbrengs op ekwiteit vermeerder het van 21% in 2018 na 36% in 2019.

Gee DRIE punte wat Mouse vir Duck moet noem in verband hiermee.

Drie geldige punte ✓ ✓ ✓

- Duck het R400 000 van sy kapitaalbydrae gedurende die jaar onttrek.
- Duck het 'n negatiewe privaat rekening as gevolg van onttrekkings.
- Hulle verdien dieselfde salaris alhoewel hul moontlik nie dieselfde hoeveelheid werk doen nie.
- Hulle moet die vennootskapooreenkoms hersien want dit is nie regverdig teenoor Mouse nie – hy dra 75% van die kapitaal by en het nie al sy verdienste onttrek nie tog is sy opbrengs op verdienste minder.

8

TOTALE PUNTE
30

TOTAAL: 150